

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

toimitettu osoitteeseen: kirjaamo@mmm.fi

Viite: MMM:n lausuntopyyntö 4.12.2013, MMM022:00/2008

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO KALASTUSLAKI- LUONNOKSESTA

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Pohjois-Karjalan ELY-keskus katsoo että lakiesityksen pykälät ovat selkeitä ja sisällöltään täsmällisesti ilmaistuja. Lakiesityksen teemakohtainen jaottelu on johdonmukainen. Voimassaolevaan lakiin nähden mm. eri tahojen vastuut selkeytyvät ja viranomaisen aseman vahvistumiselle kalastuksen säätelyssä on olemassa selkeät perustuslaista johdetut ja käytännön tarpeista lähtevät perusteet.

Lakiehdotus korostaa vaelluskalojen, uhanalaisten kalalajien ja yleensäkin kestäväen kalastuksen toteuttamisen tärkeyttä läpikäyvänä teemana kaikessa kalatalouden suunnittelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Esitetyssä muodossaan toteutettuna laki antaa hyvän perustan toteuttaa kalataloutta nykyajan vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Lakiehdotus ei sisällä monia suuria muutoksia nykyiseen lakiin verrattuna. Pikemminkin lakiehdotus jalostaa nykyisen lain sisältöä ja tavoitteita täsmällisempään muotoon. Kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset saattavat parantua sisävesilläkin mikäli lakiuudistuksen tavoitteet toteutuvat odotetulla tavalla.

Lakiehdotuksen suunniteltu voimaan astuminen tapahtuisi samaan aikaan kuin parhaillaan valmistelussa olevan Euroopan meri- ja kalatalousrahaston rahoituksen käynnistyminen.

Kalataloustehtäviä hoitavien ELY -keskusten tehtävät lisääntyisivät ja erityisesti muutosvaiheen vuosina lain toimeenpanon aiheuttama työmäärän lisäys olisi merkittävä. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa on arvioitu että lain edellyttämien tehtävien toimeenpano ensimmäisen kolmen vuoden aikana vaatii vuosittain jopa 1htv:n lisäresurssin, jossa osaamista edellytetään erityisesti kalataloudessa ja julkisyhteisöjä koskevan lainsäädännön tuntemisessa. Tällaista lisäresurssia ei ole tiedossa. Ehdotettu viiden vuoden siirtymäsäännös kalastuksen sääntelypäätösten osalta tosin jakaa työpainetta tältä osin useammalle vuodelle.

Kannanottoja yksittäisiin lainkohtiin

Pohjois-Karjalan ELY-keskus toteaa yksittäisiin lakiesityksen kohtiin seuraavaa:

4 §, kohta 9, viehekalastus. Määritelmä on esitettyssä muodossaan hieman vaikeaselkoinen. Tässä kohdassa tarkoitettu kalastus kattaa perinteisen heittokalastuksen, vetouistelun sekä kaikki mahdolliset muut viehekalastustavat yhdellä vavalla ja vieheellä. Voisiko määritelmää selkeyttää esimerkiksi seuraavasti:

”viehekalastuksella muuta kuin kohdissa 6 ja 7 tarkoitettua kalastusta yhdellä vavalla, vieheellä ja painovieheellä. Painoviehe voi painotuksen ohella toimia toisena vieheenä vetouistelussa.”

7 §. Onkiminen ja pilkkiminen tulee toteuttaa 7 §:n mukaan siimaan kiinnitetyillä *pystysuunnassa liikuteltavilla* koukuilla. Toisaalta onkimisessa on sallittua kelan käyttö. Onnistuuko koukun pystysuuntaan liikuttelu myös silloin kun koukku on heitetty kauemmas pyyntiin. Määritelmässä (4 §) ei ole onkimisen kohdalla vaatimusta *pystysuuntaan* liikuteltavasta koukusta.

8 §, 4 mom. *’Oikeudesta kalastaa ja kalastusluvista yleisellä vesialueella päättää Metsähallitus käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määriteltyjen periaatteiden mukaisesti.’*

On hyvin johdonmukaista, että valtion omistamilla vesialueilla on selkeä kala-asioista vastaava ja omistajaa edustava isäntä vastaavalla tavalla kuin osakaskuntien vesillä. Lisäksi, kalastuksen järjestämisen, kalakantojen hoidon ja palvelujen rahoituksen kannalta on tärkeää, että *sisävesien* yleisvesiltä poistuu (8§ 1 mom.) vanhaa perua oleva vapaa koukkukalastusoikeus. Kuitenkin, jos päätäntävalta kalastusoikeudesta ja kalastusluvista siirtyy metsähallitukselle, tulee huolehtia siitä, esimerkiksi muuta lainsäädäntöä tarpeen mukaan tarkistamalla, että muutoksella ei vaikeuteta tai estetä

järvikohtaisten yhteislupa-alueiden toimivuutta. Pohjois-Karjalassa Koitereella ja Höytiäisellä on käytössä myös verkkokalastuksen yhteisluvut. Aikanaan on ollut ongelmia mm. valtion osuutta vastaavien lupatulojen tulouttamisessa kalastusalueille.

Vaihtoehtona metsähallitukselle, paikallinen ELY-keskus olisi asiantunteva ja hyvä vaihtoehto hallinnoimaan valtion edustajana yleisvesien kalastusasioita.

60 §. Sopimukset saimaannorpan suojelemiseksi. Resurssien vähetessä myös kalatalouden hallintoon kohdistuu paineita toimintojen tehostamisesta. Hallinnon tehokkuutta voidaan toteuttaa mm. ELY-keskusten erikoistuminen kautta sekä lisäämällä ELY -keskusten välistä yhteistyötä esimerkiksi sijaisuuksien kautta. Myös ELY-keskusten toimialueiden rajat ja nimet voivat muuttua. Joustomahdollisuuksien säilyttämiseksi kalataloushallinnon tehtävien organisoinnissa on tarkoituksenmukaista pohtia, voisiko alueviranomaisen tehtävistä pääsääntöisesti säätää lakia alemmanasteisilla normeilla. Mahdollisiin organisaatiomuutoksiin olisi tarkoituksenmukaista varautua kaikkien ELY-keskuksia koskevien pykäliden osalta.

74 §. Istutettavien kalojen merkintä. Pykälän pitää olla sovellettavissa myös lajeihin ja kantoihin, joissa luonnonpoikastuotanto on vähäistä. Tällöin osa lajin/kannan istukkaista merkataan eväleikkauksella (kalastettavat) ja osa jää evällisiksi (kannan hoitoa varten istutetut ja pieni määrä luonnonpoikasia) turvaamaan kannan hoitoa. Tällöin saman kannan istukkaat jakautuvat merkinnällä kahteen ryhmään. Nyt jää epäselväksi, voisiko pykälää esitetyssä muodossa soveltaa esimerkiksi järvilohen merkintään.

Pykälä tulisi täsmentää esimerkiksi seuraavasti:

Jos kalakantojen kestävä hyödyntämisen turvaaminen sitä edellyttää, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää tiettyjen kalalajien tai niiden kantojen istuttamisen edellytykseksi se, että ne on merkitty ennen istuttamista sellaisella merkinnällä, joka voidaan ulkoisesti tai muutoin tunnistaa kalasta.

Yksityiskohtaiset merkintää koskevat määräykset voidaan tarvittaessa antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä.'

81 §. Maksuvarojen käyttö. Harkinnanvaraiset kalatalouden edistämisvarat ovat merkittävä rahoitusväline alueellisten vapaa-ajankalastuksen kehittämishankkeiden toimeenpanossa. Määrärahaa tarvittaisiin nykyistä enemmän mm. tiedottamiseen, arvokkaiden kalakantojen hoitoon ja kalastusolojen

parantamiseen (mm. rakenteet). Toivottavasti rahoitusmahdollisuus mainittuihin tarkoituksiin tulee parantumaan.

Saattaisi olla tarpeen lisätä kyseisen pykälän 1 kohtaan maininta 'kalastusolojen parantamisesta.'

Kohdan 3. muotoilu 'kalatalousalan neuvontapalvelujen järjestämiseksi toteutettavista hankkeista aiheutuviin kustannuksiin' voisi olla selkeämmin kirjoitettu.

90 §. Saaliin ensimyynti. Saaliin ensimyyntinä pidetään kauppaa, jossa kala myydään ensimmäisen kerran sen saaliiksi saamisen jälkeen. Muut kuin kaupalliset kalastajat eivät saa harjoittaa sisävesiltä kalastamansa tai lukuunsa kalastetun saaliin ensimyyntiä lukuun ottamatta yhtä enintään viiden kilon erää vuorokaudessa, joka myydään suoraan lopulliselle kuluttajalle.

Pykälässä ei ole määritelty, koskeeko viiden kilon raja perkaamatonta, perattua tai mahdollisesti fileerattua kalaa. Olisiko po. pykälässä tai vähintään lain perusteluissa tarkoituksenmukaista todeta että kalaerällä tarkoitetaan vähintään viiden kilogramman perkaamatonta tai perattua kalaerää vuorokaudessa.

Pykälässä määrätty kalan myynnin rajoitus on sinänsä tarpeellinen ja voi osaltaan selkeyttää kalakauppaa, edistää tiedon saantia todellisista kaupallisen kalastuksen saaliista ja viime kädessä parantaa kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä.

Ylijohtaja

Ari Niiranen

Kalatalouspäällikkö

Veli-Matti Kaijomaa